

הרצון לדינה במילים

בגיל 38 הוציאה ענת עינהר, מעצבת גרפית וקומיקסאית תל אביבית, את "סורפים של קיץ", ספר ביכורים עוצמתי שמאיים להיכנס לקנון

מאת נטע אחיטוב | צילומים אסף עברון

העירונית ששורה בספרייה כמעין חוט שני. "כל הזמן נתקלים בחג' רות כאלו ברחוב", אומרת עינהר, "באופן טבעי יש בעיר הרבה חיכוכים מלחיצים, או גם אדם אפרורי שלא מתחנך ונוגע - כשהוא חי בחברה אלימה יש גבול לכמה הוא יכול להישאר לא נגוע. אני לא מאמינה שאי אפשר להיות לא נגועים, כי כשאת חיה בתוך זה, בסוף הוא יוצא ממך אי אפשר להיות פרה ולדמיין שאנחנו בסקניינביה".

בספר "סורפים של קיץ" עינהר מפרקת את האלימות הארציש-ראלית הזאת לגורמים - מתוארים בו בני נוער קשוחים ואלימים שמני צאים באורח תמידי על תפוצצות. נראה שתפקידו של התיאור הזה הוא להאיר את הפרגמטיזם הפושה בכלונו לנוכח המציאות הקיצונית כאן. בשלב מסוים בספר אף מתרחש פיגוע, ולאחריו מתוארת שורת זימום גיילה. לא נראה שאף אחת מהדמויות מתרגשת ממנו.

"פיגוע הוא התגלמות של האלימות הכי קיצונית, זו שמגיעה לכאורה מלמעלה, כמו פרס מ'ורד", מסבירה עינהר, "במציאות של אלימות כזו נוצרים מעגלים שמתפשטים ונוגעים בכל, אבל רק אחרי השתיה מסוימת. ההדהורים של הפיגוע מגיעים מאוחר יותר". עטיפת הספר שאותה ציילמה ועיצבה עינהר, מעצבת גרפית לפרנסתה, המציגה שני עדרים ספק רביעיים שמתחבקים שמעליהם מרחפת אווירה של מיניות אלימה, מגלמת באופן ויזואלי את ארוות האלימות הזו שהיא מתארת.

"ליסון החזירה את מבטא מעלה והשענה את ראשה על בר הקי מיפה הלח כזי להיטיב להסתכל במינים הליליים הנמתחים הלאה וחלואה מנווה ראייתה. הרחק מעלית היה הירח נעוץ בלילה כפיכת ביטחון: דק ונוצצת שמוזיקה את כל חלקי השמים, ואם תיפתה הבליהבל ייפריס".

(מתוך "ומי באש", עמוד 198)

עינהר משתמשת באורבניות התל אביבית כחומר גלם עבור הסיפור רים שלה. את אותו הרבר עשתה גם בקומיקס שפירסמה בקביעות עד לפני חצי שנה באתר וואלה תרבות. הוא תיאור נערה בשם איה המגיעה לתל אביב ומנסה לפענח את מסגרת החוקים והקוריים של העיר הגורד לה. "זה היה מרענן מבחינתי", היא אומרת, "כשאת כותבת ספר, את חושבת על כל מינה שמונחת על הדף. את הקומיקס עשיתי בתת מודע, כמו שרובנו מודע".

קומיקס אחר שפירסמה עינהר ראה אור ב"מסמרים" - כתב העת בע" רים האלו. הנפח שאני הכי אוהבת הוא של הלינות. תל אביב בנויה סלאי על שלאי, יש בה כל כך הרבה רבדים, הסכיבה כאן לא הומוגנית ומכילה הרבה סוגים של חיים. אני אוהבת רעש של שיפוצים, של בית ספר מתי חת לבית. אם אני נוסעת למקום שקט, זה סוג של רעש. שקט רועם לי

המשך בעמוד הבא

זה שלמעשה רחף את עינהר לפרסם את סיפורה הראשון בכתב העת "קשת החרשה" (שנסגר השנה עם פטירתו של העורך המיתולוגי אהרן אמיר, נ"א), ובכך אחראי לאור היום שראו מילותיה הראשונות. עינהר עצמה דווקא לא מרוצה מההשוואה. "זה גורם לי תחושה של אי נעימות", היא אומרת, "מצד אחד, זה כבוד גדול בשבילי ואני גם באמת חייבת לו את הפרסום הראשון שלי. מצד שני, אני מרגישה שאני עור לא נמצאת בכלל בסריטוריה הזו. אני רק התחלתי לצאת לעולם, ואילו הוא כבר שם הרבה מאוד זמן. יש בזה משהו לא נעים, ואני גם לא יודעת איך הוא מרגיש עם הקשר הזה שנוצר בינינו בעל כורחנו".

איך באמת? "תעניקו לה את מלוא הכבוד ואותי תשאירו בצד", עיר נה קנו. ובכל זאת? "כשאומרים שהכתיבה שלה קרובה אלי זה מחמיא לי, משום שהיא סופרת נפלאה בעיני. עם זאת, אני יכול להבין מדוע ההשוואה בינינו מביכה אותה. אני משער שהיא רוצה להיות סופרת עצמאית". האם הוא מוצא נקודות דמיון בין שתי צורות הכתיבה? "אני לא יודע להבחין אם הכתיבה שלנו דומה או לא, כפי שאני יכול לראות דמיון בין פני לבין פנים של מישהו אחר", הוא פוסק.

"ברגע שחייך, היו פניו נלכדים פתאום ברשת מופוכפכת של קווים ושקעים, תווים אחרים היו גדלים ללא התראה על השבובם של אחרים, ואילו ברונת מטוריה, חומרת לצונ ובכמו מוזיקה למתבונן בה, זיתת קופסה בתאורה גדולה על הפנים האלה, המחויבים. כל עתודת הקמטים של אקנתו הצטיירה ברור-ברור על עורו והדויעה: אני כבר באותו".

(מתוך הנובלה "ומי באש", "סורפים של קיץ", עמוד 191)

דיבורה של עינהר נינוח, שקט ורהוט. נראה שרבר אינו מאיץ בה. השיחה איתה מתנהלת על מי מנוחות, כשהבוקי שמש תל אביבית מופיעים מדי פעם על קווצות שיערה הכהיה. אפילו השיפוף הרועש שמתנהל למטה לא מצליח להפר את השלווה. ביטחונה השלו של עינהר, נהר, האפוק שמששה מעט את התשובות ותוכן ברירה שנאמר בעושר לשוני רב דימויים - כל אלה אינם מפתיעים: כך בריוק הן מילותיה הכתובות. יפות ופיוטיות על רקע כאוס עירוני.

פנים רבות לו, לכאוס. לפני כמה ימים הלכה עינהר ברחובות תל אביב, כשלפתע נהג ג'יפ החיל לתנוע על המדרכה וכמעט דרס אותה ואת הילד הקטן שהלך עם כלבו ואמו לצדה. עינהר בעטה בכעסה הרב בג'יפ. מתברר שזעם וגוריוה חודרים את השלווה הבסיסית שלה לעי תים מוזמנות. "כשעשיתי את זה גרמתי לכך שהנהג הסתכל על המדרכה בפעם הראשונה, רק אז הוא התפנה לראות עלי מי הוא חונת", היא מסבירה את המהלך.

מופתע ועצבני סינן הנהג לעינהר: "אני אפרק אותך". היא, בתגובה, נלחצה והאיצה את צעדיה, ואילו אם הילד שלידה ענתה לנהג החצוף: "בוא, בוא ראה אותך, יא בן זונה. בוא תפיק אותי". הנהג יצא מהג'יפ בכוחו ברורה להרביץ לשתי הנשים, עד שעינהר הרגיעה את הרוחות ופייסה את הנהגים. "נכון שאני הצתי את זה, אבל את התכוונתי שזה יגיע לכרי מכות", היא אומרת.

את המקרה שלעיל היא מספקת כדוגמה אחת מני רבות לאלומות

ת ספר הביכורים של ענת עינהר, "סורפים של קיץ", חותמת נובלה בשם "ומי באש" המתארת שני בתי קפה תל אביביים. יודעי דבר, וגם כאלו שאינם, לא יתקשו לזהות את בתי הקפה הספרותיים עם הוריהם המציאותיים. תרה מזו, סביר להניח שחלק מהקוראים כבר עמד בעבר על הפוטנציאל הפואטי שמשתקף

שם על רקע כוסות האספרסו - שני מקומות הנושקים זה לזה, האחד מצליח והשני כושל.

אבל אז, כשקוראים את הנובלה, עולה תחושה שרק עינהר היתה יכולה ללכוד את הסיפור בקרביו ואחר כך עוד לכתוב אותו בפיוטיות כזאת. היא מנסחת בויפ רב, דימויים מדויקים וברגישות אמיתית את החוויה שרבים מיושבי בית הקפה שותפים לה באופן יומיומי, עם אי מבלי רעת; והופכת את התמונה החלת ממרית הנשקפת בתפר הפיו שבין שני המקומות לציירה דו ממרית מלאת רבדים על גבי דף נייר. כאן המקום לציין שאת הסקרנות כרבר הזות בתי הקפה אפשר יהיה להשיע בקלות יחסית על ידי קריאת הסיפור.

ספר הביכורים של עינהר (38) יצא לאור לפני שלושה שבועות בהוצאת עם עובד. הוא מכיל שלוש נובלות וסיפור קצר - כולם נעים בתוך סביבה עירונית וריאליסטית ומתארים אנשים נורמטיביים שחווים חוויה מחוץ לשגרת יומם. חוויה ששינתה בהם דבר מה. בעקבותיה מעוות הדמויות לחצות בצעד קטן קו כלשהו שטרם נחצה על ידן - לפסוע מרלת אחת אל זו שממולה בנובלה "מתחת לחולצה המגוחצת" או להתקרב לילדה פלזנית באופן מינורי אך מלא משמעות ב"סורפים של קיץ".

ואולם, יהיה זה חטא גדול לסכם את הספר ביובש הסמור לתיאור מהלכים עלילתיים: המרכיבים האחרים בו, אלה שמרפרים את העלילת, לה, הם העיקר, למשל, שפת הספר. עינהר מובילה את קוראיה בתוך שפה תיאורית וריטואלית שנוגעת, שבה קריאת כל משפט נדמית כפי סיעה נוספת בתוך ענן של צמר גפן מתוק. חוויית הקריאה המצטברת כמזה כליטו מפורד.

"לפנינו אותו סוג של כישרון חד פעמי שנגלה בספרות פעם בשני עשורים", כתב אמנון גנז, מבקר הספרים של "תרבות מעריב", על אותה חוויה, "עינהר היא כבר בפועל ממש סופרת רצינית, נובליסטית כמעט מושלמת. אני יכול לשער, בכל ההזדויות המתבקשת, שאנו עיר מרים כאן על ספה של סיפורת עוצמתית ואפילו מרוכזת". טל ניב החי רדה החויקה אחריי במוסף הספרים של "הארץ": "אי אפשר לקלוט את כל הדימויים הייפניים שלה בבת אחת. אי אפשר להתחשב לכישרון הברור, הקורן, שלה. אי אפשר להניח ללב לספוג כל כך הרבה רגשות. אי אפשר להגיד 'מקוריות' או 'מול של מתחילים' ולמשוך בכתפיים. אי אפשר להפסיק להתפעל מהמורכבות של המצבים שהיא מתארת. עד כדי כך זהו ספר טוב".

גם נבות וגם ניב השות את כתיבתה של עינהר לוו של יהושע קנו. נראה שבסביבתה של ההשוואה המתמיהה שתי סיבות: הראשונה היא שגם קנו וגם עינהר כותבים סיפורים רגשיים ורבי רבדים על רקע עירוני מובהק; השנייה היא הקשר הממשי בין שני הסופרים. קנו הוא

”
אני מרגישה כאילו
פרשו על הספר
חסות וזה מעורר
בי רגש של אסירות
תודה רומנטית. מי
שאומר על הספר
שלי דברים טובים
אני מאוהבת בו; אם
יכתבו דברים לא
טובים, אני מניחה
שתצא ממני טורפת,
אם להשתמש
בשפת הספר”

ענת צינור זעם ונידחה
חודרים את השלווה
הבסיסית שלה לעתים מזומנות

מימין: עטיפת הספר שצילמה ועיצבה ענתה לנמטה: הקומיקס "איה מיר עעה באדיבות האלה

המשך מהעמוד הקודם

באזניים. מה שמיידר את תל אביב מערים אחרות הוא השילוב של עיר קטנה, שיש בה תחושה של קיבוץ, עם עיר גדולה שמלאה בכל כך הרבה אלמנטים לא צפויים."

היא מעולם לא חלמה להיות סופרת. כמי שנחשבה לילדת פלא בציוה, קומיקס ואיור נרמו כרבר הטבעי ביותר בשבילה. לכן גם הלכה ללמוד עיצוב חזותי בבצלאל. "זה היה ברור וטבעי שאלך ללמוד בבצלאל. בסופו של דבר למדתי עיצוב חזותי ולא אמנחה, כי הרגשתי שאין לי מה לומר באמנות פלסטית."

כשלב רי מוקדם בלימודיה הרגיש שהכתיבה מושכת ומסקרנת אותה, ואחרי שסיימה את בצלאל הלכה ללמוד תסריטאות בסם שפיגל. כעבור שנה בלבד פרשה. "חשבתי שכתיבת תסריטים יכולה להיות הרבר המור שלם בשבילי - אני אוהבת קולנוע, יודעת לספר סיפור, יש לי רקע חזותי וכמהתי לסיבה אנשית מפרה, אבל גיליתי שזה לא בשבילי. תסריט הוא דבר מאוד מנוסח עם חוקים ברורים, ואני לא אוהבת שהחוקים האלו הופכים למקורשים. כשאחת מהסטודנטיות לקולנוע היתה אמורה לצלם תסריט שכתבתי, פתאום הבנתי שאין סיכוי שזה יקרה. זו היתה מחשבה אינמה לרמיין את היצירה שלי נמצאת בריים של מיהיה שגילמה בעיני את כל מה שאני לא מעריכה באמנות. אחרי זה כבר לא חזרתי לשים."

היום, פרט לעיסוק בכתיבה, עינדה עובדת כאמור כמעצבת גרפית בסטודיו של בעלה יואב עינדה (40). היא לא רואה סתירה בין שני עיסוקי האמנות שלה - כתיבה ועיצוב: "עיצוב גרפי דומה לכתיבה בכך שבמעט מאוד אומרים הרבה. גם סמל חזותי וגם מילה מכילים עולם ומלואו."

"הוא זכר ללמוד מכונה מילים ועוד מילים, שמות של הפצרים ש" ענה שהעלים לה: עט נובע, שלט רחוק, סבונות, כדורים, קולפן, סנין, גוזז ציפורניים, מורק, גרובנים, צמיד דב. שוב שוב חיה משגן אותן בראשו, מנסה להופכן לצלילים שגורים. אבל בכל פעם שהגבה אותן דיקרה אותן אשמה משונה, באילו לא את החפצים הנשאים את המי לים האלה נגב ממנה, אלא את המילים עצמן". (מתוך "כמעט באין", עמוד 100)

עינדה מייחסת את עולם הדימויים העשיר שלה, בין השאר, לראייתה הקלוקלת. "יש לי משקפיים מגיל 15, אבל כבר שנים קודם לא ראיתי כלום, פשוט לא הסכמתי להורות בזה. בגלל אי הראייה שלי גם אין לי חוש התמצאות, זה קשור בחוסר יכולת לתת סימנים במרחב. הרגשתי שאני הולכת בתוך עננה והייתי צריכה לפצות על זה בדרכים אחרות."

גורם נוסף שעיצב את חזית הכתיבה הנוכחית שלה, בעיקר בפן הפי רקטי, הוא התורות. הללי (שם שהמציאתו משובכת לנעמי שמר "ל אשר העניקה אותו לבתה, כיום בת 62) היא ילדת בת הארבע על עינה מאו שגולדה כל שעה פניה של אמה מוקדשת לכתיבה. "לפני שנכנסתי לריון הייתי כל הזמן בתוצות, מסתובבת בלילות ובימים. הכרתי את העיר לפני ולפנים, מלמטה למעלה. כשנכנסתי להריון היתה האטה טבעית, כבר לא רציתי ללכת למועדונים מעושים וכל בר נראה לי כמו מתקפה ישירה. הרגשתי מבוזרת."

"גם אחרי הלידה חזיתי סוג של הסתגרות. באופן טבעי משהו משתנה, גם הנושאים שרוצים לכתוב עליהם. הסיפור הראשון שכתבתי אחרי הלידה היה על מיהוה שיוולדת ולא מצליחה להיניק. כשאת הופכת להורה, את מרגישה קצת בשול. החיים. לאט לאט התחלתי לצאת מההסתגרות, והמקומות הראשונים שהלכתי אליהם היו ערבי קשת (ערבי ספרות של כתב העת "קשת החושה" נ"א). בעקבות הערבים האלו התחלתי לפגוש סיפורים בכתב העת ומשם הדרך אל הספר היתה טבעית."

"לפני הלידה היה לי פנאי בלתי נרלה ומתבטל כל בוקר, אבל באופן פרדוקסלי, ככל שיש יותר זמן עושים פחות. אחרי שעת כתיבה היתה מרגישה רוויה, ודווח את הפרק הבא למה. והרי תמיד יש עוד מחר ועוד מחר, יש בפנאי האינסופי הזה משהו אשלייתי. היום כל שעה פניה

ענת עינדה
סופרים של קיץ

המשך מהעמוד הקודם

באופן טבעי יש בעיר הרבה חיכוכים מליחצים, אז גם אדם אפרורי שלא מתחנך לנוע - כשהוא חי בחברה אלימה יש גבול לכמה הוא יכול להישאר לא נוגע. אני לא מאמינה שאבשר להישאר לא נגועים, כי כשאת חיה בתוך זה, כסוף זה יוצא ממך"

איה הטע אושו!
אנחנו לובשות ממש
אותה חולצת!!!
לכלכל בדיון...
ההוכחה שלי היא
אדיס רטרו כאספנים
זאת שלף אני עוד
זוכרת מתרגיל סוף שנה
ברחמימלול???

"ציליארד ועשהו
סינים לא טועים"
שנה טובה
אוכל טוב ושמפניה
בחצות כיד המלך
מומלץ להזמין מקומות מראש

הסינית האדומה
The Red Chinese

הסינית האדומה
מסעדה סינית תאילנדית אותנטית
שמביאה אליכם את תרבות האוכל הסיני

שרותי קייטרינג שרות משלוחים

פתוח 7 ימים בשבוע 12:30-24:00
חניה כ-50 מ' מהמסעדה באוסיסקין או בני התערוכה הישנים

30 שנות ותק

דיינגוף 326 תל אביב, טל. 03-5466347, 6048405

עינור ממעוף הציפור

קנז 'ההשוואה' לענת מתמיהה לי

המשך מהעמוד הקודם

מקודשת ומתועלת לכתביה". ועוד תוכנה שעינור שולפת על הורות: "האגו מאוד מצטמצם כשאתה הורה. הוא שוכב בפניה כמו כלב שמדי פעם מישוה טורח ללסוף".

האגו של עינור מעסיק אותה רבות. היא קוראת בקפידה את כל הבי"ח ומוגיבה כלפיון בצורה רגשית חזקה. "אני מרגישה כאילו פרשו על הספר חסות, וזה מעורר בי רגש של אסירות תודה רומנטית ומאוד רגשית. מי שאומר על הספר שלי דברים טובים אני מאוהבת בו; אם יכת' בו דברים לא טובים, אני מניחה שתצא ממני טורפת, אם להשתמש בשפת הספר אני כל הזמן רוצה לגונן עליו".

לבר מהמבקרים, ספרה של עינור לא נעלם גם מעיניהם של אני שי פרס וינר לעידוד יצירת ספרותית מקורית שהעניקה לה פרס נדיב, ומאנשי משרד החינוך שויכו אותה כדבריה ב"מתנה של תסולא בפז" - שיבוצו של יובל שמעוני, סופר מוערך בפני עצמו ("חרר"), כעורך הס' פה "כמו שהיולטיר אמר פעם 'תעשה בוח אלימות', ככה רציתי שיוכל לעשה בספר שלי. זה לא היה פשוט, אבל גם לא ציפיתי שיהיה פשוט. מבחינתי עורך ספרותי הוא כמו מפיץ מוזיקלי - טוען את החומרים שלי במכס משלו. הוא מעניק לך אפשרות לדיאלוג על העולם שיצרת בחומרי גלם מינימליים".

מה היה היקף מעורבותו של שמעוני בטקסט? "הגובלה פותחת, 'טו' רפיס', הגיעה שלמה ורדה בעיקר ליטוש, וכך גם הסיפור 'כמעט כאן', הוא עונה בעצמו, 'שתי הגובלות האחרות הצריכו פיתוח נוסף. הן מבחינת נת הרמויות והן מבחינת העלילה, ובתהליך הזה מצאתי בענת אורף גשי" מה וביקורת עצמית מחמירה שאינם מאפיינים סופרים מתחילים". ומה משך אותו לפרויקט? "בעיקר תפס את עיני הפער העצום שבין השפה המוקצעת ובין ההווה האלימה המתוארת בה, הפער שבין המשפטים הבנויים לתלפיות ובין ההתפוררות והרקנס שמתוארים בהם".

אי אפשר להשלים את הראיון עם עינור מבלי לתהות על הרמויות שיצרה בסיפוריה. כולן מרשימות בכנותן ובריבוד אישיותן, אנושיות עד כאב ועוגעות ללב בנימים הפנימיים ביותר. מה היה סינו לבין המציאות? "אין יחס קבוע בין הרמויות שלי למציאות. ברור שאני ניוונה מרברים שקרו לי ומרברים ששמעתי עליהם, אבל אני קיימת שם רק ברמת החל-קיים. זה חלק מהחופש, מהחירות ומהעונג שיש לך בתור כותבת - לק' חת את עצמך ולעשות הכלאה עם משהו שלא קשור אליה".

"בימים אלו אני כותבת על איזה טיפוס ואני מרגישה שהוא לחלוטין בידי. אני יכולה לעשות בו כרצוני, לשנות, לגרוע או להוסיף. לרגעים הוא מוביל אותי ולרגעים אני מובילה אותו. העוצמה הזו, הכבד-אלוהות הזו, היא אריה בעיני. אני משתדלת לאהוב את הרמויות שלי, אבל לא יותר מדי, כי לפעמים עורך חמלה פוגם בסיפור. אלו יחסים מורכבים, מסקרנים ומלאי עוצמה". *

”

ברור שאני ניוונה בכתיבה מדברים שקרו לי ומדברים ששמעתי עליהם, אבל אני קיימת שם רק ברמת החללקיים. זה חלק מהחופש, מהחירות ומהעונג שיש לך בתור כותבת - לקחת את עצמך ולעשות הכלאה עם משהו שלא קשור אלייך”

הפנת המופלא שעזר לאלפי תולים וסובלים!

האתר שיתור אתכם פנוריה פה
www.orenzarif.co.il **אורן זרף**

חורגים כל שבוס וסיפור חזק

העינור חזר לראות!

נח א. התעוור בשתי עיניו בשל מחלת הסכרת. ידיו ניסים שכנע אותו לבוא אל אורן זרף, וכעבור שלושה טיפולים - הראייה בעין שמאל חזרה!

אורן זרף עם נח (משמאל) וניסים

אנשים מספרים על נס רפואי

 "חזרתי ללכת על הרגליים" לודמילה ג.	 "כאבי הגב נעלמו" אבשלום ג.
 "כאבי הראש חלפו" זליקה ל.	 "ניצלתי מניתוח בגב" וקטור ל.
 "חזרתי לישון בלילה" שלמה מ.	 "הכאב בכתף וביד חלף" אהרון ג.

להזמנת תור: 03-5742130 www.orenzarif.co.il